

Barcelona 8 de maig de 1931

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY LV - 2705

Preu: 20 cts. - Atrassats, 40

L'amor a la monarquia

- Majestat! Sóc el representant de la Premsa francesa.
- Què voleu? Més declaracions?
- No, majestat! Més diners...!

Anem

Heu viscut molt de pressa, i... ara en sofriu les conseqüències

DURANT molts anys, vós heu viscut massa de pressa i aparentment no us afectava la dissipació; sí, perquè vós éreu «diferent» dels altres homes. Teníeu una constitució esplèndida que podia resistir la «brega». La son endarrerida no us afectava. Després d'un parell d'hores escasses de dormir, us llevàveu i us sentíeu com una campana. Les disbauxes eren la cosa única digna de viure, i encara no daven l'abast a satisfer-vos.

Ara percebeu certs canvis que us atropellen: us sentiu diferent. Ja no sou l'alegre disbauxat d'abans. Se us fa difícil deixar el llit, i quan us lleveu, sentiu que «el cap se us en va». Aquelles anyades de dissipació febrils comencen a fer l'efecte! I deixeu-me que us digui, jove amic, que si ara en sentiu l'efecte, molt més l'haureu de sentir damunt vostre si no us espavileu i us poseu en guàrdia. La Naturalesa us donà una quantitat limitada d'energies i de forces. Vós les haveu malversat, i ara utilitzeu noves energies més de pressa que no les pot reunir el vostre sistema.

OBEIU LA SENYAL DEL PERILL

Vós destruïu amb major rapidesa que no edifiqueu, i com més allargueu aquesta marxa, pitjors seran els resultats. Ara és el moment de refrenar la marxa abans que sigui tard. Vós podeu fer-ho. El STRONGFORTISME us demostrarà com; però cal que actueu sense demora.

Cada dia perdut significa més grans dificultats per tornar-vos el vigor. Així, doncs, a la lluita!

QUE EL STRONGFORTISME US AJUDI

Que us restauri la potència vital que vós sabeu que esteu perdent amb una rapidesa ruïnosa.

Jo us donaré força baronívola. El STRONGFORTISME rehabilitarà el vostre organisme de tal manera que us transformarà en un home nou. Us prepararà per a qualsevol labor física. Us donarà agilitat, puixança, vigorositat. Vós irradiareu salut i benestar. Tindreu confiança en vós mateix i no us farà por cap cosa ni cap home. En les festes i saraus sereu un home que es destacarà dels altres: les dames us sol·licitaran, i sereu l'admiració dels companys.

DEMANEU EL MEU LLIBRE GRATIS

L'experiència i els descobriments de tota una vida són incorporats en el meu llibre, meravellosament instructiu, "Promoció i conservació de la salut, força i energia mental", que us dirà amb franquesa com podeu vós mateix transformar-vos en un espècimen de viril masculinitat. Marqueu en el cupó de consulta gratis les matèries sobre les quals desitgeu informacions confidencials, i envieu-me l. Demaneu aquest llibre gratis ARA MATEIX.

INSTITUT STRONGFORT

Lionel Strongfort, Director. Especialista en Salut i Cultura Física
Berlín-Wilmersdorf, Alemanya

LIONEL STRONGFORT
l'home perfecte

CONSULTA GRATIS I CONFIDENCIAL

(posi's el franqueig suficient per a cartes a l'Estranger) 950

Institut Strongfort. Berlín-Wilmersdorf, Alemanya

Serveixi's trametre'm completament gratis el llibre "Promoció i conservació de la salut, força i energia mental", en idioma espanyol. He marcat amb una X les matèries en què estic interessat.

—Catarro	—Vicis secrets	—Impotència sexual	—Desordres de l'estómac
—Asma	—Barbs (acné)	—Nerviositat	—Major altura
—Dolors de cap	—Obesitat	—Estrenyiment	—Desenrotllament muscular
—Hèrnia	—Vista dèbil	—Respiració curta	
—Demacració	—Reumatisme	—Pulmons dèbils	

Noms (escriure'ls ben clars)

Edat Carrer o Apartat de Correus

Ciutat País

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Marcel·lí Domingo

El decret sobre l'ensenyament bilingüe que ha signat el ministre català Marcel·lí Domingo, tot i que ha estat comentat favorablement per la Premsa catalana, no ha tingut aquell ressò que hauria tingut si l'hagués aconseguit qualsevol que no fos Marcel·lí Domingo. Si arriba a ésser un ministre regionalista, l'òrgan diari del partit del senyor Cambó li hauria dedicat amplemunt tota la primera plana, i el mateix hauria passat a l'òrgan o als òrgans d'A. C. R., si en lloc d'ésser Marcel·lí Domingo, arriba a ésser un dels seus. A Marcel·lí Domingo, els catalanistes de Barcelona no li volen donar aquella categoria de polític catalanista que mereix per la seva actitud, la seva obra i la seva vida, bastida sempre i permanentment en un esperit franc de sincera catalanitat. He dit expressament "els catalanistes de Barcelona", per no confondre'ls amb els d'arreu de Catalunya. Començant per les marges de l'Ebre tortosí, on nasqué, lluità i viu, encara que no més sigui espiritualment, per ara, i acabant a les terres esventades de l'Alt Empordà, el polític de "La Lucha" té a Catalunya una accentuada personalitat política, respectada i admirada tant per la seva honradesa singular com per la seva obra republicana i revolucionària, que sembla una novella d'aventures. Per tot Catalunya, el nom de Marcel·lí Domingo és dit amb un accent de respecte i d'emoció. Es a Barcelona tan sols, on un petit nucli repatani i cretí, si no parla amb indiferència de l'obra de Marcel·lí Domingo, almenys, el que fa és silenciar-la d'una manera francament grotesca.

Marcel·lí Domingo, des del seu clos de Tortosa, aixecà un poble i creà una democràcia. Hauria pogut donar al seu partit l'aire d'un moviment messianista i personalista, i defugí aquesta idolatria personal, per donar a Tortosa i a tot el pla baix de Catalunya un partit federal ple de substància política independent del seu nom; enderrocà el caciquisme tronat i fort del marquès de Marianao, sotmeté a la voluntat del poble el poder dels jesuïtes, que no pogueren posar planta a Tortosa, i inicià l'obra de crear una revolució. Es l'any 1916, quan Marcel·lí Domingo, amb Francesc Layret, Lluís Companys i Francesc Aguirre, creà "La Lucha", i és allà on inicià el moviment revolucionari que creà l'estat d'opinió necessari per dur la República actual. Es amb un diari castellà, però ple de fe i esperit catalanista, que dóna a Catalunya allò que amb els anys i falsejant una mica la història Francesc Pujols li atribueix a Cambó, dient que aquest, amb l'Espanya gran, "cercà el poder hegemònic de Catalunya sobre la resta d'Espanya". combat, obligà a què el moviment de l'Assemblea de Par-

lamentaris es convertís en un moviment revolucionari tan fecund que després d'aquella setmana de 1917, ja no hi ha hagut un dia d'existència tranquil·la per a la Monarquia espanyola. La dinastia borbònica estava ferida de mort.

I l'obra de Marcel·lí Domingo convertí de fet Barcelona en la capital d'Espanya. Es d'ací d'on sorgeix el moviment grandiloqüent que aixecà Espanya en una hora d'emoció i de renovació política i d'on es donà el crit de vida a les províncies dormides. Aquell: "¿què passa a Barcelona?" de tot Espanya, era el fet evident de què es desplaçava l'interès del que podia passar a Madrid per la necessitat de saber el que passava en aquesta ciutat-guia.

Layret, Domingo, Alomar i Companys, sense diners, sense organització, sense el sentit burocràtic dels partits polítics, dugueren l'emoció política a les masses. No hem pas d'oblidar aquella Assemblea del partit en aquell centre del Paral·lel, on la veu de Layret albirava una democràcia proletària, bo i pensant en la nova vida de Rússia; on Domingo, polític constructiu sempre, dibuixava el traçat de l'obra política a realitzar, per a obrir un camí revolucionari a totes les aspiracions; on Alomar, amb aquella fe espiritual que tant li estimem, indicà la gran fe en el futur del proletariat català; on Companys, seguint les petjades de Layret, sabia que l'hora era pròxima dels grans sacrificis personals...

Després, no hem d'oblidar les intervencions parlamentàries de Domingo en parlar del plet català, donant-li aquell to liberal que era necessari per tal que no confonguessin en el Parlament espanyol la posició reaccionària dels conservadors-nacionalistes amb la dels republicans de Catalunya, ni les paraules que darrerament ha dit Francesc Macià en parlar de l'actuació de Domingo en els anys dictatorials.

I ara, en arribar al Ministeri d'Instrucció Pública, els primers decrets que dóna són un, el primer, per a resoldre el plet de l'ensenyament català donant satisfacció plena a tot Catalunya, i l'altre per nomenar En Gabriel Alomar director del Consell d'Instrucció.

Això prova el grau de catalanitat de Marcel·lí Domingo, que no tan sols mereix bé de la República, sinó de la Catalunya plenament liberal i digna.

FRANCESC MADRID

Gabriel Alomar

De pas cap a Madrid ha estat hoste de Barcelona Gabriel Alomar.

Barcelona s'havia de vestir de festa per a rebre un hoste tan il·lustre com Gabriel Alomar.

Gabriel Alomar és una de les més altes mentalitats de Catalunya i d'Espanya — i diem Catalunya i Espanya no per a què la xurma monàrquica tregui l'espantall del separatisme, sinó perquè Alomar escriu en català i en espanyol i de les dues maneres ho fa igual: magníficament.

Catalunya i Espanya poden enorgullir-se d'una figura com la de Gabriel Alomar. La seva noblesa, la seva bondat, la seva intel·ligència, le'n fan digne i mereixedor.

Gabriel Alomar, a més a més, ha estat un home íntegre, fidel al seu ideal de Justícia, de democràcia i llibertat.

Saludem el pas de Gabriel Alomar per Barcelona i esperem el seu retorn per a homenatjar-lo com cal.

UN BRINDIS HISTÒRIC

Era el 15 d'abril en una important població de Catalunya. Tot el poble era en festa. Les banderes voleiaven sobre un cel puríssim. Les notes de *La Marsellesa* ressonaven arreu i alegraven els cors...

En un hotel-restaurant acreditadíssim, el propietari, conegut republicà de tota la vida, obsequia els seus parroquians habituals amb un àpat extraordinari. Una íntima satisfacció es trasllueix en tots els semblants. L'animació és gran, l'ambient cordial...

Seriós, sol en una tauleta, hi ha, però, el coronel-cap de les forces locals. Menja amb gana, però evidentment cohibit. Diria's que no sap com agermanar, dignament, la gormanderia i la lleialtat...

Finalment, el fondista, esplèndid, serveix el xampany --marca excellent.— Tothom brinda per la República. L'orquestra toca *La Marsellesa*. Hi ha un xic d'emoció... El coronel, però, més sol que mai, està visiblement desconcertat...

Llavors el fondista, decidit, s'acosta amb el xampany a la seva taula, li omple la copa i—"maitre" oportú i discretíssim—diu:

"—Per la pàtria..."

El coronel, aleshores, saluda, alça la copa i afegeix:
"—...I per la voluntat nacional!"

Totes les copes s'alçaren novament en senyal d'assentiment. L'harmonia havia estat restablerta.

ERA INÚTIL...

En la reunió històrica que el dia 14 d'abril va celebrar el govern revolucionari a casa del doctor Marañón, Romanones negociava les condicions en què havia d'abdicar el rei.

Es parlava de la firma d'un document, de certes clàusules, de determinades reserves... La cosa s'allargava indefinidament i, mentrestant, el poble, al carrer, s'impacientava. A Barcelona s'havia proclamat ja la República i altres poblacions seguien el mateix exemple. Calia decidir-se...

Aleshores Marañón, amb la seva precisió habitual, tallà les discussions:

"Es inútil—va dir—. La signatura d'un Borbón, al peu d'un document, no pot tenir cap valor. I Alfons XIII és el més perjur dels Borbón; que se'n vagi, simplement. No hi ha res de més terrible que el menyspreu de tot un poble..."

**Demà, dissabte, no deixeu de comprar
"LA CAMPANA DE GRACIA"**

Cal entendre-ho bé

—Destronat, sí; però tronat, no,

Emili Vendrell

Aquest reputat tenor i bon amic nostre va sortir, el passat dia 5, cap a la Amèrica del Sud, on començarà una excursió artística per aquelles terres, les del Centre Amèrica, Filipines i Japó, a base de cançonetes que per ell han escrit els més reputats mestres.

Emili Vendrell, català de cor, portarà a l'altra banda del món la melodia de la cançó catalana, i no cal dir com n'hi hem de restar, tots, agraïts.

També anirà a Hollywood, la Meca cinematogràfica, a impressionar unes pel·lícules sonores.

En conjunt, Emili Vendrell estarà un parell d'anys fora de Catalunya; porta un contracte d'un any sencer; aquest temps, afegit als dies de viatge i la seva estada a Nordamèrica, completaran el temps esmentat.

Que l'acompanyi l'èxit més ressonant és el que li desitgem els de L'ESQUELLA.

CRITS

Aquests dies s'han oït uns crits, han esclatat uns crits. Han esclatat com si fossin trets i per a acompanyar, hipòcritament, els trets. Les roses del primer de maig d'aquest any primer de la República s'han tacat de sang. I de fang, del fang de la maniobra tèrbola, de la tèrbola intenció, de l'odi a la República.

Aquests crits, aquestes veus, demanen feina, demanen pa. Dues coses que s'han d'atorgar a tots aquells que les necessiten. No hi ha dret a què un home no tingui pa; no hi ha dret a què un home visqui sense treballar.

Però...

Però és un xic estrany que ara, de cop i volta, hi hagi tanta gent que demana pa, que demana feina. Es que la fam i les ganes de treballar han nascut amb la República? Es que abans, amb la monarquia, tothom anava tip i no hi havia obrers sense feina? Es que Alfons de Borbó, Primo de Rivera i Berenguer repartien pollastres, credencials i duros a quatre pessetes?

Són veritablement sospitosos, aquests crits d'ara. Es veritablement sospitosa, aquesta gana, aquesta manca de feina, en el moment precís en què el Govern de la República dóna diners i comença obres; en el moment que s'inicien — amb un èxit magnífic — subscripcions per als sense feina.

No volem pas dir amb això que ara, amb la República, lliguem els gossos amb llonganisses; no volem pas dir que la República sigui una mena de Xauxa; no volem pas dir que entre aquestes veus d'aquests dies no n'hi hagi de sinceres i dignes d'ésser ateses.

Però sí volem dir que la República no pot resoldre en un dia tots els disbarats, totes les infàmies, tots els oblits de la monarquia. I volem dir encara una altra cosa: si hom callà per covardia durant la dictadura, ara, per patriotisme, ha de seguir callant amb la República. Hem de donar al món la visió d'un poble que sap governar-se ell mateix. I això ho aconseguirem sense crits, sense presses, sense manifestacions extemporànies, amb serenitat.

Esser republicà, poder dir-se republicà, bé val un sacrifici. I el sacrifici que us demanem és ben ínfim, ben insignificant: no cridar. I fer callar els que criden sense raó, és a dir: actuar civílicament contra els pertorbadors, contra els agitadors, contra la gent a sou, que són els que criden.

VIRAI

Proses ciutadanes

RIVALITAT COMERCIAL

Hauria estat millor posar com a subtítol d'aquesta prosa, "Xavacanada de senyor Canons"; tan ridícula és la forma emprada per un saldista del carrer del Cardenal Casañas per a desprestigiar un novell contrincant que s'ha instal·lat vora del seu pis.

Aquest senyor, que fins i tot tingué influència en el darrer Ajuntament per obtenir davant de casa seva els discos que prohibeixen estacionar-se els carruatges, no ha trobat fórmula més adient que llogar l'entrada de l'escala en viu el seu rival comerciant i interceptar-la totalment amb filferros, ciment, sacs bruts penjats, maniquís trencats i altres bestieses, per tal que la gent no hi pugés.

El públic hi digué la seva, l'autoritat hi prengué part i les plaques prengueren vistes del nou camp de batalla barceloní. Total, que l'antic saldista ha fet el ridícul, i la seva idea de senyor Canons poca-solta l'ha ridiculitzat davant de tots, perquè hagué de prescindir dels seus estres abans no els hi posessin per barret.

L'ASSALT A LA BOQUERIA

Dijous de la setmana passada, amb el pretext de trobar-se sense feina, un centenar de persones varen assaltar algunes taules del mercat de la Boqueria. Se n'emportaren alguns queviures de "luxe" i la policia va detenir una dotzena dels assaltants. Hi ha la particularitat que de tots ells un de sol és fill de Catalunya i, gairebé tots, sols porten quinze dies de vida a Barcelona. Són molt significatives aquestes coincidències!

El senyor Companys anuncià que mantindria l'ordre fos com fos, i nosaltres li remerciem el gest.

Cal que sota la capa dels obrers sense feina no s'hi amaguin actes com aquest. Els treballadors faran molt bé si es resisteixen a deixar-se guiar per desconeguts que sols cerquen trencar la normalitat per tal que se'n beneficiïn els adversaris de la República Federal.

No és precisament anant a robar pernills, xorissos i pots de llet com es guanyaran les simpaties de Catalunya...

ELS QUINZENAIRES

El senyor Companys vol acabar amb el sistema cruel de les quinzenes. Diu que estudiarà la forma de posar punt final a aquestes detencions policiaques que, com una cadena, una s'ajunta a l'altra.

Molt bé pel senyor governador.

Cal, però, tenir en compte la vida tèrbola que porten molts dels anomenats quinzenaires. Com tots els professionals del delictes, no se sap mai què fan quan no són a la Model, i la població no pot estar a mercè d'una colla de descuiders, enganya-pagesos i vius per l'estil que com a únic ingrés tenen el que poden pispar dels altres.

Que s'acabin les quinzenes sense solta, però que la llei castigui el delinqüent d'ofici. Aquest és el nostre parer.

DOMÈNEC DIUMENGE

El nou Tron

—Hi estic millor, en aquest, que en l'altre.

L'esperit dels dies

PRIMER DE MAIG O DIJOUS SANT?

Si amb la manera com ha estat celebrada enguany la festa del treball, ha volgut donar-se una sensació de l'organització, de la disciplina de les classes treballadores, de la seva força i del respecte i acatament que inspiren, cal dir que l'objectiu ha estat plenament aconseguit. La sensació d'atur, en la ciutat de Barcelona, fou completa. La diada tenia l'aspecte no ja d'un Dijous Sant qualsevol, sinó d'un Dijous Sant ideal, tal com voldrien els catòlics més fanàtics que fos celebrat: sense tramvies i sense taxis, sense cafès ni bars, sense cinemes ni teatres. Un hom no es podia donar ni al vici de fer beguda ni al del cafè amb llet que tant apassiona als barcelonins.

Però, com a demostració del respecte que el treball inspira, ¿no n'hi haurà prou amb haver celebrat així el primer de maig, una vegada? Si ens hem passat la vida, com qui diu, combatent l'arbitrarietat que contra la llibertat representen les festes a la manera del Dijous Sant, haurem, d'ara endavant, d'esgrimir uns tòpics semblants contra el primer de maig?

I encara en el Dijous Sant més rigorós, els devots i els aficionats a les senyores, tenien el recurs de visitar monuments. En el primer de maig, no hi havia res de semblant. La ciutat feia o fredat o fàstic. Un hom es veia obligat a restar incomunicat a casa, o a deambular pels carrers com un gos apallissat.

I això que enguany vam tenir la sort que fes bon dia. Així els amants de la natura i de les costellades, que viuen prop de les estacions, van poder sortir al camp. Però imagineu-vos un Primer de Maig una mica ploviscós. Què fer? Algun esperit selecte o misantrop ens respondrà que podem passar-nos la diada llegint. Bé està recordar-ho. Però no: la misantropia ni el gust per les belles lletres no és prou estès entre nosaltres, perquè això sigui un recurs. Resta, naturalment, el d'embriagar-se i de passar-se la diada dormint. Però per sort, el nostre poble no és prou viciós encara! Altrament, la majoria dels ciutadans—poc epicuris—

no disposen ni d'una bodega ni d'una biblioteca: dues coses que, molt més que la família, són capaces de fer una mica amable l'existència.

Aleshores?... Un Primer de Maig en aquestes condicions representa per a la majoria una jornada d'un ensopiment mortal. Un dia insuportable; un dia no sé si per fer més odiós el treball o la festa que provoca.

Bé està, doncs, que celebrem la festa del treball; una de les més belles diades del calendari laic que ha de substituir aviat, íntegrament, el calendari religiós; però celebrem-la com a una veritable festa, com a ciutadans civilitzats que volen esbargir-se; no com a ciutadans embrutits, com a animals feixucs, que, després del treball, no saben fer altra cosa que jeure. Celebrem-ho sense fer parar els vehicles, sense fer tancar els llocs d'esbargiment, ans fent-los més animats que mai.

Que així el descans no serà absolut, que hi haurà persones que hauran de treballar?... Es un escrúpol que escau molt a un home dogmàtic, però no a un home liberal. L'engranatge de la vida moderna exigeix que uns treballin mentre altres es diverteixin o reposin. No cal, ni és possible, que tothom vagui a la vegada.

Altrament, amb aquest procediment de treball integral, on aniríem a parar? Doncs a què aquells que treballen, mai no poguessin tenir una hora de divertiment o d'esplai, i que aquells que, per art o per indústria, viuen de divertir, no poguessin viure.

DOMÈNEC GUANSÉ

La política d'Alcalà-Zamora

—Per quatre gotes no val la pena d'obrir el paraigües.

La Festa dels Jocs Florals

Com cada any, el primer diumenge de maig ens ha portat la festa anomenada de la Poesia. Com cada any, hi han hagut els discursos acostumats, s'han llegit unes poesies més o menys ramplones, han deixat d'adjudicar-se uns quants premis per demostrar que els senyors del Jurat són imparcials, i ha estat elegida la Reina de la Festa pel poeta guanyador de la Flor natural. Aquella ho ha estat enguany la senyoreta Maria Macià, filla del venerable "Avi", es collida pel sabadellenc Joan Arús i Colomer.

Maria Macià (Foto. Gaspar)

Filla del gran patrici de Catalunya, nomenada
Reina dels Jocs Florals d'enguany.

Els Jocs Florals ens anirien molt bé si se'ls modernitzés un bon tros i se'ls tregués aquest encarcament i olor de boles de naftalina que fan. El nostre poble ja és massa gran per delectar-se sentint llegir quatre ripis i escoltant els tòpics de sempre... Nosaltres volem uns Jocs Florals republicans, que hi bategui tot l'esperit del poble; no tan sols el de mitja dotzena d'homes de molt bona voluntat, però ja rovellats... Quan els tinguem així i no facin el baf de capelleta d'ara, ens seran més plaents. Aleshores seran, indubtablement, els Jocs Florals que desitja tothom.

J. M.

L'acord pres per l'Ajuntament de recompensar amb dues o tres-centes pessetes el guàrdia urbà que va cooperar a la detenció dels qui assaltaren la sucursal del Banc de Catalunya de Gràcia, ens ha fet la mar de ídem. Perquè per un cantó els nostres regidors es preocupen de tenir contents els súbdits de la guerrera vermella i, per sota mà, hi ha algun individu engalonat que, satisfent rancúnies personals, els fa la... santíssima.

Concretarem més, perquè a nosaltres això de les mitges tintes i els jeroglífics ja va acabar-nos els "quartos" quan teníem censura a perpetuïtat.

Es tracta d'un caporal de la guàrdia urbana ascendit a brigada no fa gaire. Aquest senyor, sols amb l'afany de molestar un pobre guàrdia, l'ha canviat de la demarcació que tenia a les seves ordres feia una colla d'anys, i l'ha

enviat no res menys que a una escola municipal. I heu-vos ací com un home, amb plenes energies, s'ha de convertir en un paràsit per culpa d'un superior... quan porta el vestit.

Això no pot anar, senyor cap de la Guàrdia Urbana. Bé està que es destinin a feines senzilles homes d'edat avançada; però enviar-hi un funcionari que serveix per fer complir les ordenances, no. I menys, molt menys, perquè a uns galons en una mànega, guanyats no sabem com, els dona la gana.

No cal pas citar noms; aquest setmanari no és un safareig. La nostra denúncia és certa, i ja n'hi ha prou que la brindem a l'Ajuntament recte que tenim, el qual demostra virilitat ciutadana.

Perquè no està gens bé que mentre els qui manen retribueixen els actes nobles dels guàrdies, algun dels seus individus els tracti amb honors d'inquisidor.

Cal restituir al seu lloc el guàrdia víctima, i cal cridar l'atenció al brigada rancuniós. La qual cosa esperem poder anunciar ben aviat.

Lletra oberta a Pius Daví

"Molt senyor meu:

Quedem en què jo sóc un "chantagista" que us ha escrit una lletra amenaçant-vos amb emprendre una campanya contra el teatre "Romea" si no se m'estrenava una obra, "A l'ombra de Montserrat".

Molt bé, senyor Daví, molt bé; no us feia tan espavilat; el vostre aspecte, ho confesso, m'ha enganyat de ple. Aquell queixal folrat de platí que lluiu tan oportunament, reflecteix una "mundanitat", un "cachet", un "grand xic" que fins ara no he comprès degudament.

Realment (perdó), he adoptat una tàctica contraproductent, perquè ara vós fareu pública la lletra amenaçadora i... pobret de mi! Tots els empresaris sabran que solament aconseguixo estrenar les meves obres valent-me del vulgar "chantage". I l'opinió, amic Daví? Què dirà l'opinió? Després d'haver llegit el públic els meus modestos articles criticant la vostra labor personal com a primeríssim actor del carrer de l'Hospital?

Ah, senyor Daví! pel que més vulgueu, per la glòria d'aquest teatre que vós amb tant de tacte governeu, sense emprar (la República ens en guard) mitjans caciquistes ni exhibicions personals, no feu pública la meua lletra acusadora, perquè la gent sabrà qui és el dolent entre vós i jo, i fóra millor que ho seguís ignorant com fins ara... Tremolo de pensar que, degut a la meua actitud obertament fora de tota llei, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, el castís setmanari, es negarà a la publicació dels meus judicis teatrals.

Si ara fos a començar! Com me'n peneixo de no haver-vos jutjat degudament, equànimament, fent ressaltar la vostra tasca teatral meravellosa...

Ara reconec que vós, com a primer actor, sou gran al costat de Novelli, Zaconni, Irving, Caravaglia, Coquelin, Borràs, Bonaplata, Vilches, etc., etc., i petit al costat de Santacana, al qual solament heu reeixit a igualar en la fidel interpretació de "L'Idiota"...

Si us hagués jutjat així, segurament la meua obra hauria estat estrenada, sense imposar-se'm la crua sanció de "fer bondat tot l'estiu"...

Però jo, pobret de mi!, que, com a bon pescador, sé anar sempre contra corrent, us deia uns dies abans d'oferir l'obra al vostre soci, l'estimat senyor Burgas, coses tan mentideres des d'aquestes mateixes columnes...

Encara recordo aquell article en què vós pregàveu a

ELS CALIQUENYOS

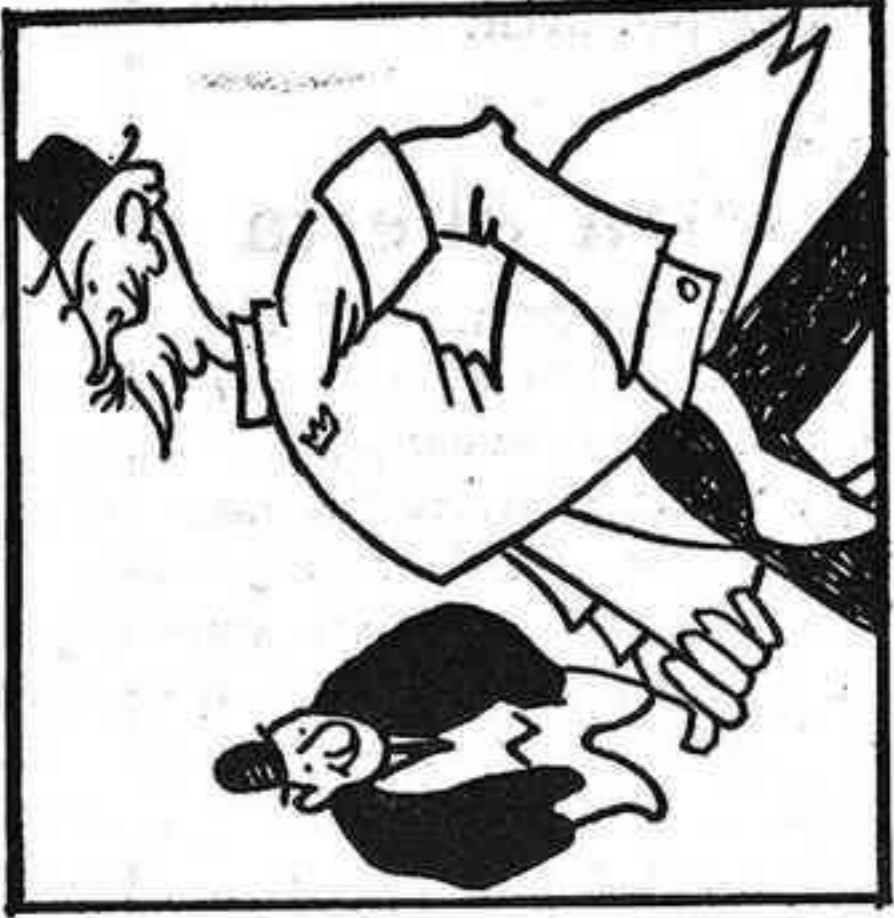
Auca d'un cos armat que als pantalons s'han c....

1.—Per celebrar el cop d'Estat, uns quants senyors s'han armau.

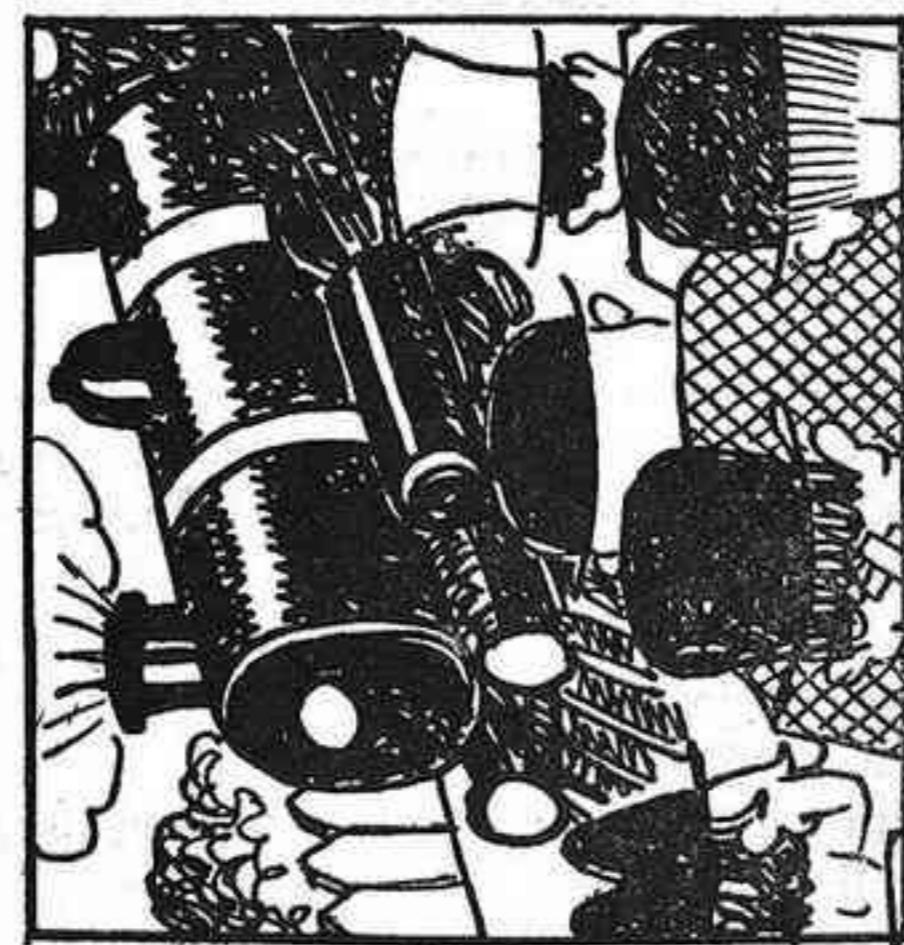
2.—Els han donat un fusell, i no saben què fer d'ell.

3.—Si haguessin tret a la rifa, no farien tant el tifa.

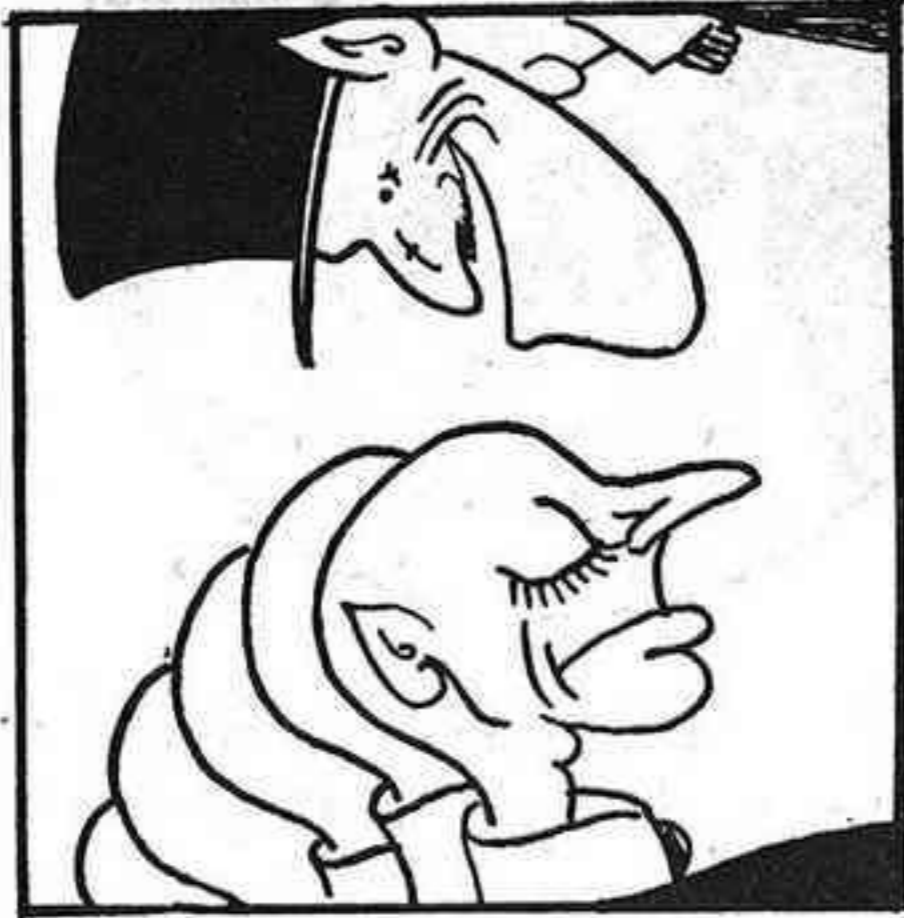
4.—Quan ve el Rei, van a lluir, com si vinguess Tartari.

5.—Van a totes les parades, quan ve el "Primo" a fer dimades.

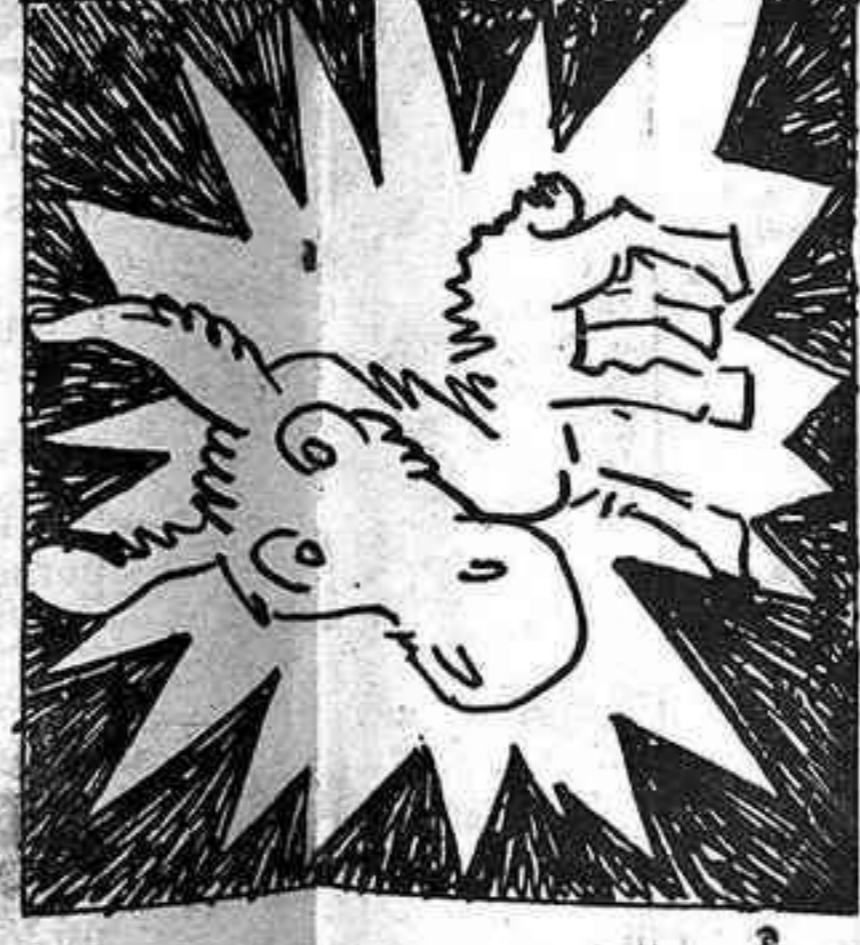
6.—Criden visca! molt valents, i se'n van al lit contents.

7.—I no tenen altra llei que l'adulació al seu rei.

8.—Sometenista: és cacic, és analfabet i és ric.

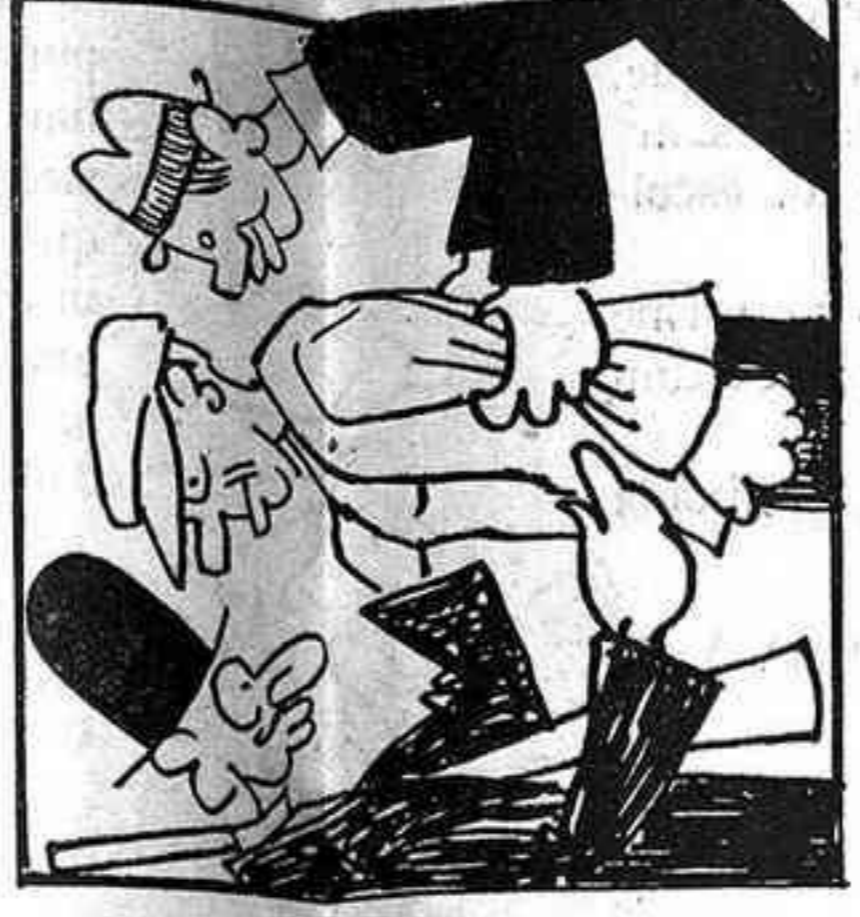
9.—Home sense suc ni bruc, ric solament vol dir ruc.

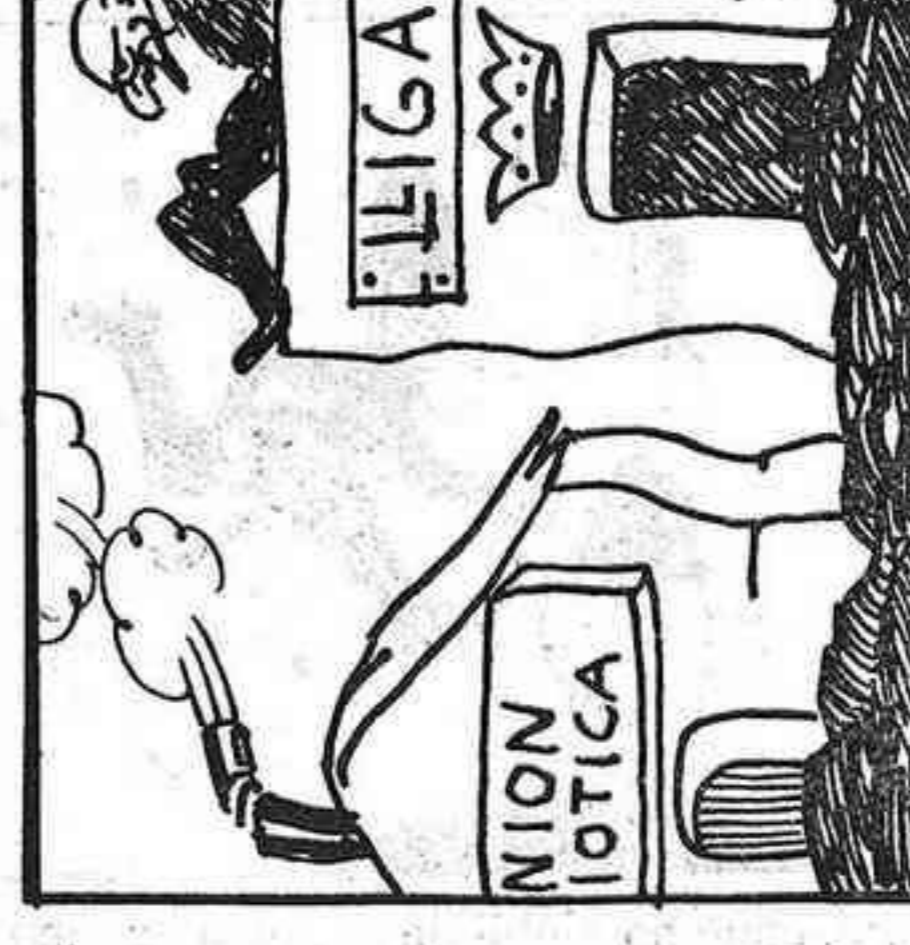
10.—I tots ens hem quedat blaus, veient tants "pau i repaus".

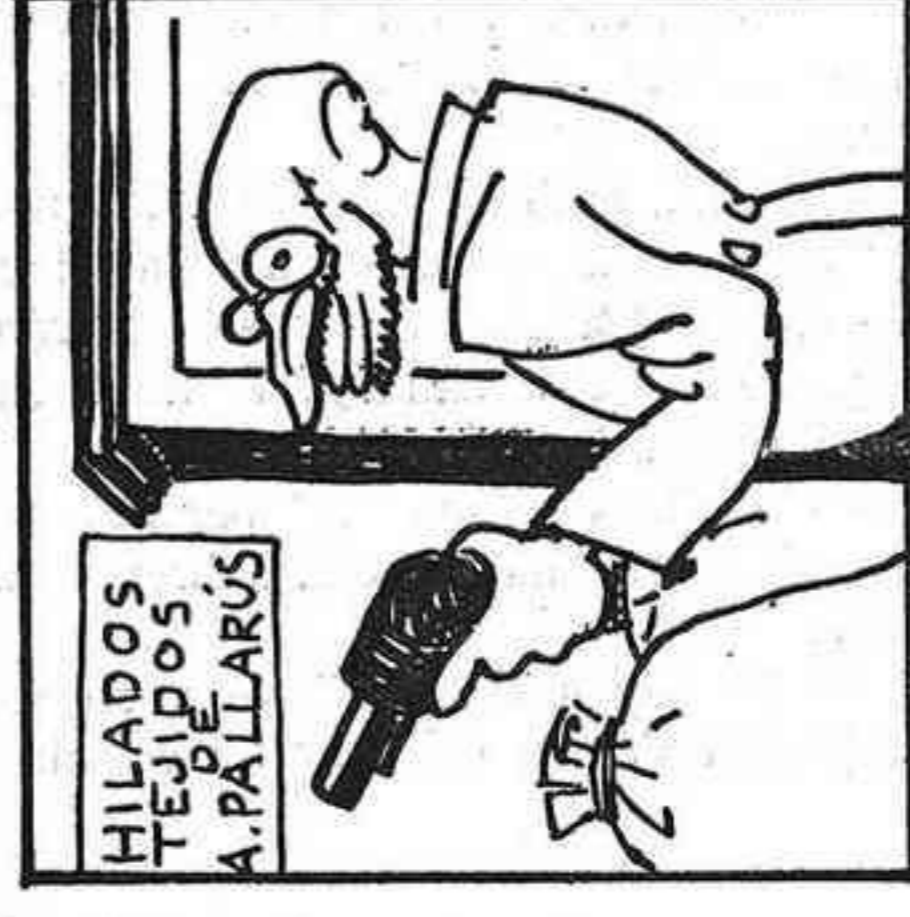
11.—A tots miren amb rebzel, però el poble els pren el pèl.

12.—I els és motiu d'alegria imitar la policia.

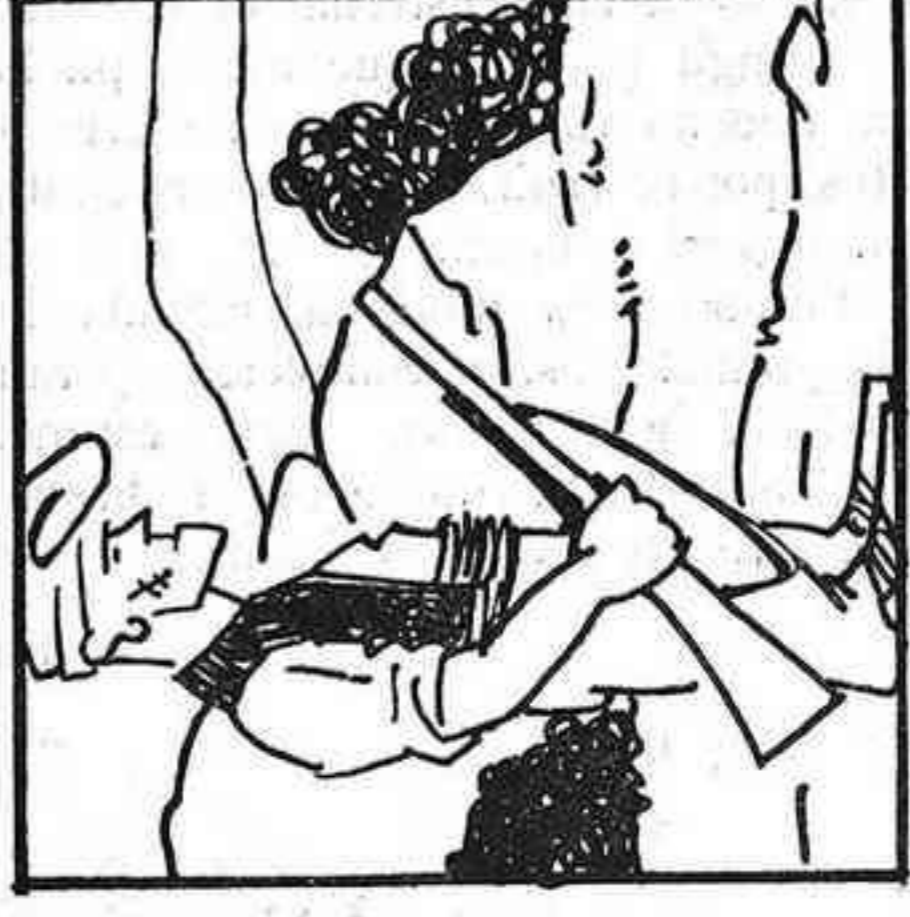
13.—Són de la Lliga i la U. P. D'on pitjor podien ser?

14.—Si voleu que us ho diga, sols guardaven la botiga.

15.—El seu fusell sols servia per "servir" la monarquia.

16.—Amb règim republicà, cal un sometent més sa.

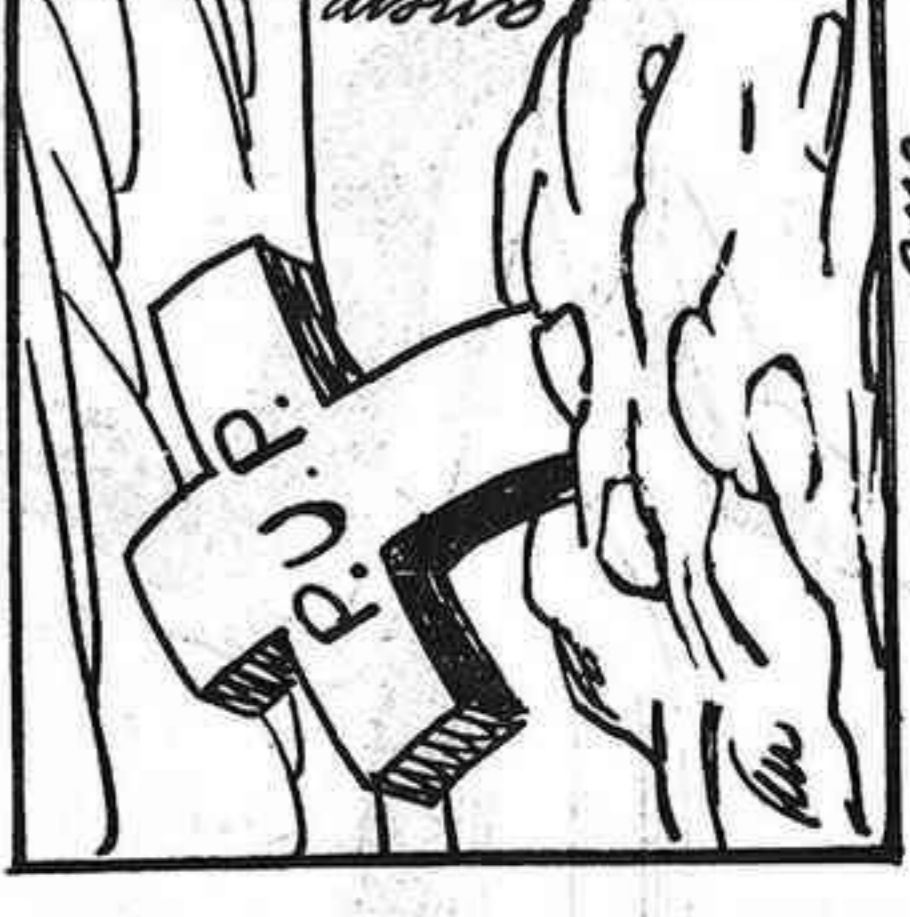
17.—Abans feien molt el maco, i ara tenen por del Papu.

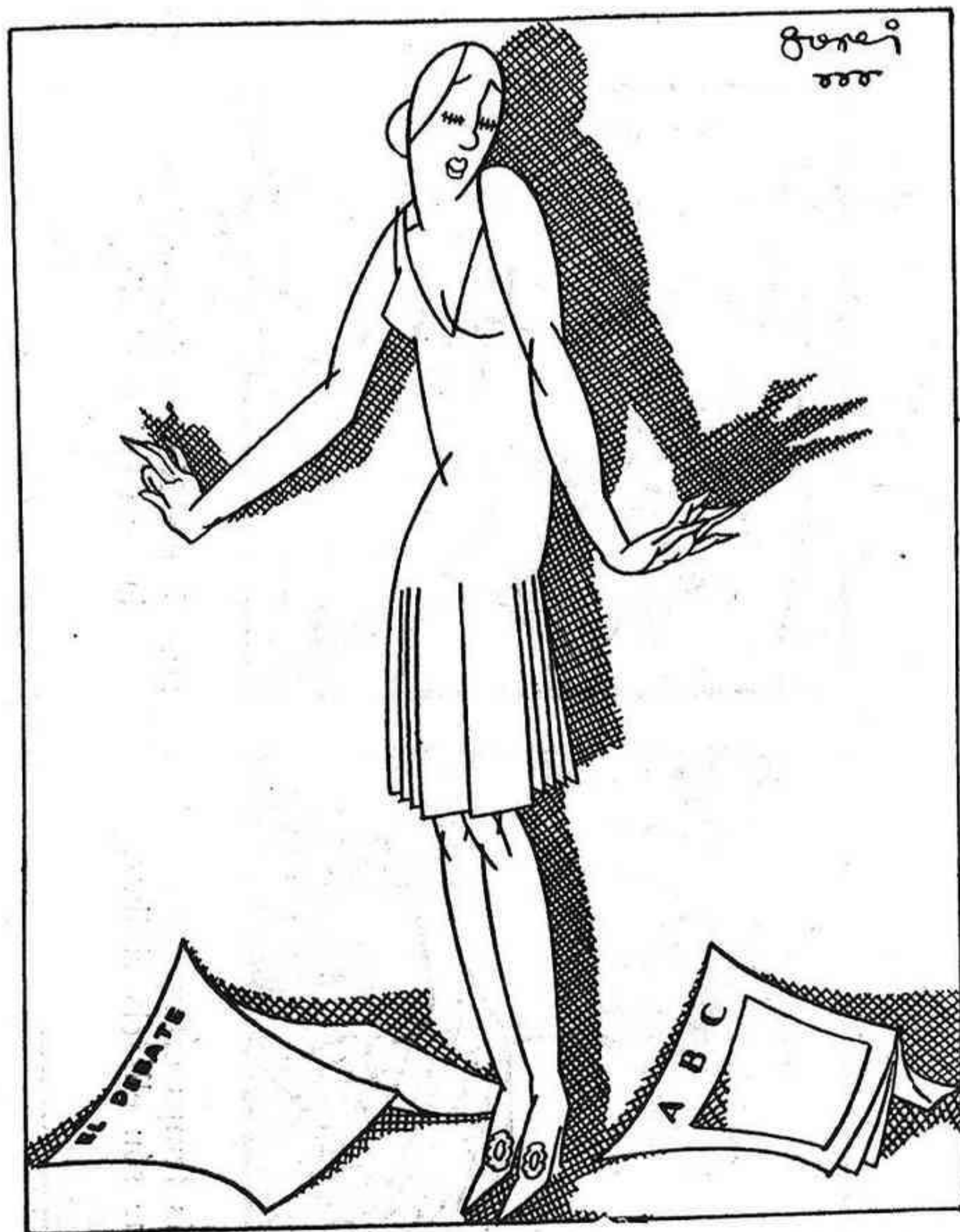
18.—Ara que és fora en Cametes, tots se'n van a fer p.....

19.—Els temps estan tan canviats, que són ells els vigiliats.

20.—I que Nostre Senyor doni la seva ànima al dimoni.

—Tres setmanes de República, i encara no hi ha hagut violacions.

l'eminent Vallmitjana que escrivís una obra "tan de cara a públic" com "Un milionari del Putxet", i aquell altre en què deia que "certs primers actors que amb tants anys de governar companyia no havien pogut assolir ni la més lleu "creació personal, més valia que deixessin pas als elements joves, tota vegada que ells es podien confessar totalment fracassats"... I aquell altre en què remarcava que en el teatre llavors "Catalàn Romea" s'hi representaven tan sols obres estrangeres, i les poques que s'hi feien catalanes eren de pura selecció personal, el més dolentet de cada autor dolent (salvant excepcions honroses).

També deia que a Romea no hi anava ningú. Que els elements bons de la companyia havien hagut de marxar no sabem per què, i que els que hi resten (tots ells respectabilíssims) era com si no hi fossin, perquè en aquest teatre tot el que no sigui de primera figura no hi té entrada.

Us he dit tot això; a més, que vós treballàveu sempre amb les mans a la butxaca, i que per això d'amagat us anomenaven "En Butxaques"; que quan parlàveu alt, tançàveu els ulls segurament per no veure els estralls que la vostra declamació "adrianguelna" feia entre les damelles del barri, i us he dit, per fi, entre altres coses que no recordo, que quan sortiu de "tourné", ni els camperols us volen veure, per més "creacions personals" que hi hagin al cartell i per més "èxits sorollosos" que porteu.

Heu-vos ací les meves culpes que han mogut més de quatre malparlats a acusar-me de "chantagista".

Sols em resta pregar-vos per darrera volta que no publiquieu la meua lletra, i que no contesteu a la present.

Un epistolari entre vós i jo fóra quelcom pintoresc, i els xafarders s'assabentarien de més de quatre coses.

Al carrer de l'Hospital, 24, segon pis, segona porta, teniu la vostra casa... Ja no sé com dir-vos-ho; vós hi

passau pel davant cada dia quan preneu el taxi de 0,30. Valdrà més que ens entenguem directament, i, qui sap!, potser us oferiré l'estrena d'una obra que tinc escrita per al distingit (malgrat que escàs) públic de "Romea", que, com que no vol saber res d'interessos personals dels artistes, potser fruità unes estonetes d'avorrimnt tot escoltant una obra meua.

Perdoneu la molèstia, ciutadà Daví, però conforme vaig prometre-us, he complert la paraula, seguint el costum saludable entre persones que s'estimen...

Fins la lectura de la meua obreta, amb una encaixada de vostre afectuós s. s. i amic,

FRANCESC OLIVA

8 maig 1931.

Discos

La Companyia del Gramofon presenta Demon's Jazz en "Tirana" i "Ay, morena!", aquesta del mestre J. Love, que demostra tenir condicions envejables per als ballables.

—Perlita Greco, la simpatiquíssima, canta "El gordo" i "La Payadora". Voldríem que les plaques fossin de televisió per veure-la.

—"Mi compañera" i "Adiós", al piano, són dos tangos que executa l'orquestra Irusta, Fugazot, Demare. La interpretació, bé, com ens hi té acostumats aquesta orquestra.

—"Los Gansos" amb les peces còmiques "Ruborosa" i "La chavala".

—Maurice Chevalier, l'inimitable *chansonnier* en "Ça fait tout de meure plaisir" i "Oui ou non", esplèndid de dicció com sempre.

—Els guitarristes hawaïans F. Ferera i J. Paaludi, en "Vals hawaïano" i "Kilima", prodigiosos amb les guitarres.

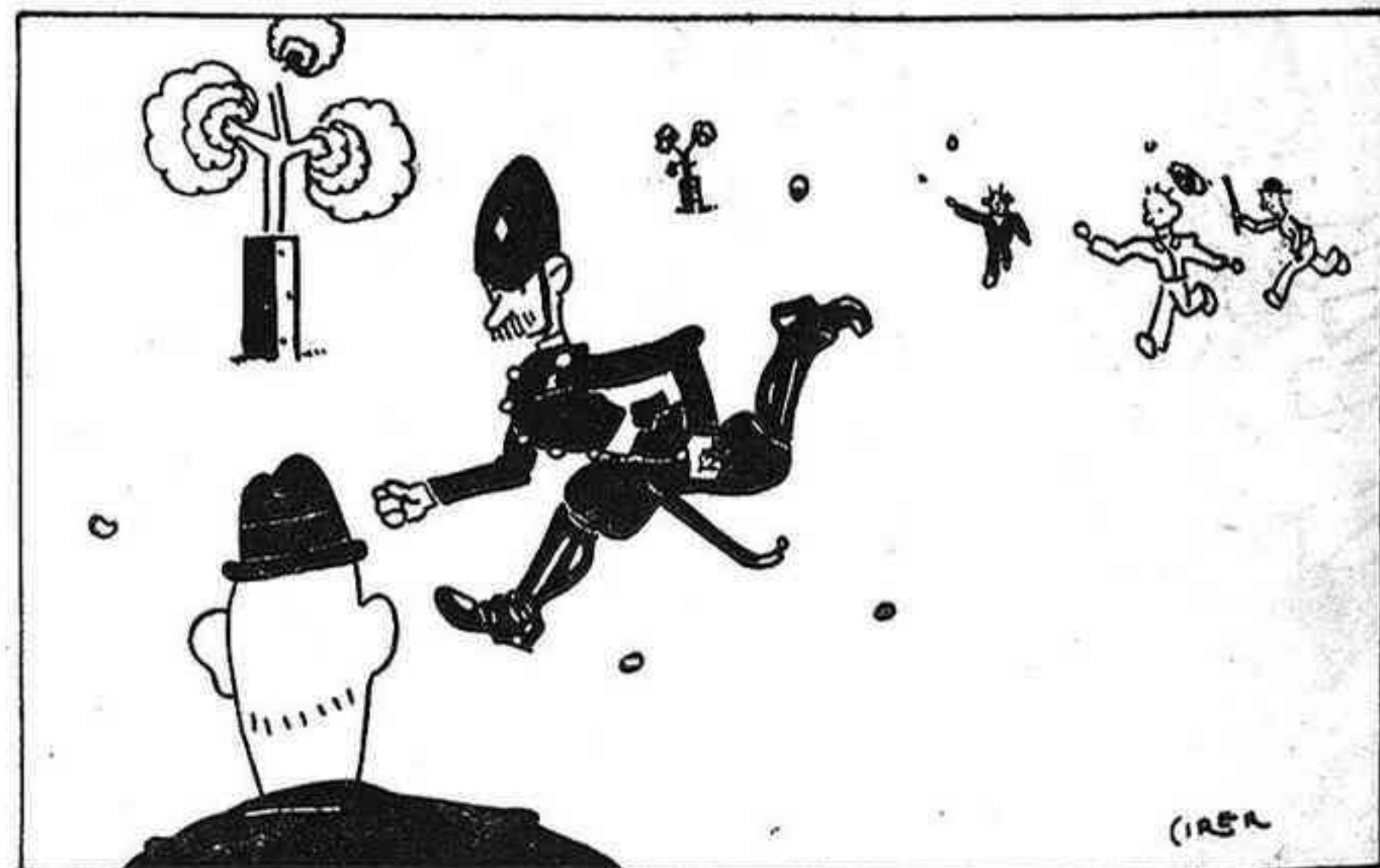
—Casali, amb el seu piano de manubri, interpreta vals de "La corte de Faraón" i el pasodoble "La Giralda".

—Mary Isaura i Mayral en la romança de "Marina", força bé. Mayral canta amb molt gust; llàstima que no tingui més volum de veu.

—"Molinos de viento" per M. Isaura i Tino Folgar, en el duo fan una creació, sobresortint l'admirable veu de Mary.

—"El rey que rabió" ve a engrossar el repertori de música clàssica de la casa "La voz de su amo".

BAMBI

—Fins que no s'oblidin del meu ex-amor, em sembla que em tocarà córrer...

de Rusiñol; "Terra baixa", de Guimerà, i la traducció d'una obreta dels Quintero.

VICTORIA

"La moza vieja", del mestre Luna, ha passat sense pena ni glòria.

Els greus accidents del Primer de Maig

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA uneix el seu condol pels esdeveniments sagnants de divendres darrer Quan Barcelona semblava allunyada—per fi—de les lluites socials, uns quants salvatges a sou de gents indesitjables tacaren amb sang els seus carrers novament.

No ens escau gairebé gens, com a satírics i amants del bon humor, emprar aquest to duríssim. Però no ens podem aguantar davant dels elements que pretenen desprestigiar la santa llibertat que ens ha portat la República Federal i, com la resta dels ciutadans, demanem a les autoritats la màxima justícia pels culpables.

Tots plegats hem de lluitar pel manteniment de l'ordre, que mai com ara no ha d'ésser una paraula, sinó un fet veritable.

—Des de demà em faré pagès de la meva torre, perquè ara, segons diuen, la terra és de qui la treballa.

ROMEA

Pius Daví ha celebrat la seva funció de benefici amb "La nostra parla", d'Ignasi Iglésies, i "Dol d'alivio", de Rusiñol.

NOVETATS

Actua la companyia de l'actriu francesa Sylvie. En el número proper en parlarem.

POLIORAMA

S'ha estrenat una obra del senyor Fernández del Villar, titulada "Los reyes católicos".

Es una cosa sense gràcia, sense solta, sense suc ni bruc, de la qual el millor que podem fer és no parlar-ne.

Llàstima que artistes tan estimables com Roser Pino i Emili Thuillier perdin el temps representant aquestes xavacanades.

BARCELONA

No podem ocupar-nos, per no ésser-hi a temps, de "El hombre que se deja querer", de Bernard Shaw.

ESPANYOL

Ha celebrat el seu benefici Josep Santpere, el popular actor. Amb les obres "Del mateix fang", d'Amichatis; "La lepra",

Llegim que el comte de Güell s'ha decidit a donar ocupació a alguns treballadors en les seves finques de Navalmoral de la Mata (Càceres), remejant així en part la crisi de treball que hi ha per allà.

Demés, ha contribuït amb vint-i-cinc mil pessetes a la subscripció pro-obrers sense treball.

Ves per on, el nostre ex-alcalde se'ns està tornant un veritable republicà.

Nosaltres, en aquesta ocasió, felicitem el "gentleman" Joan Antoni Güell.

✽

El governador civil, ciutadà Companys, diu que vol proposar la dissolució de la brigada social de policia.

Els burgesos protesten

—Que duraran gaire, aquestes festes?

Els incondicionals

—Nosaltres sempre estarem amb vostè, senyora Monarquia.
 —El mal és que no tinc ni un os per a donar-vos.

Nosaltres li alabem el gust. No hi ha dret que segueixin actuant aquests caçadors d'obres.

✽

Fins al 14 del mes que som, tothom podrà obtenir la cèdula sense recàrrec.

A veure si després hi haurà qui es queixi. Perquè aquest vici el tenim bastant arrelat.

✽

Trobem molt bé que es persegueixi el qui "pispa" quan pesa alguna mercaderia. Quan menys, si la teca és cara, que se'ns doni el pes d'acord amb les pessetes que paguem.

Vindrà a ésser una mena de rebaixa en les subsistències.

✽

Seria bo que els nous dirigents del nostre Ajuntament ordenessin l'obertura, nit i dia, del Passatge d'Escudellers, i que

les autoritats governatives el fessin netejar ben bé del tot. Els veïns d'aquelles rodalies els ho agrairien sincerament.

✽

Els nostres infants rebran l'ensenyament en la llengua materna. Es obligatori educar-los en català, si ells ho són. I, a partir dels vuit anys, els serà ensenyat l'espanyol.

Com s'ho farà, ara, aquella senyora Raposo de la Norma! de Mestresses, que té tanta bilis anticatalana?

Serà millor que dimiteixi; altrament, li demanarem l'expulsió de Catalunya.

✽

A la capital d'Egipte les dones de l'harem s'han sublevat... Perquè diuen que la dona té una missió més alta que la de plaure al sultà.

Tots els republicans de Catalunya i tots els republicans d'Espanya estan avui per la concòrdia.

La discòrdia ja no existeix a la península: la discòrdia era el Borbón!

✱

En el moment de desaparèixer la monarquia espanyola, l'exèrcit espanyol comptava amb més de vint-i-sis mil oficials.

Cap nació del món no arribava a aquest nombre.

Era, després dels morts d'Annual, el rècord més important de l'Espanya borbònica.

Però ara, Manuel Azaña, ministre de la guerra en el govern de la República, tornarà les coses als seus justos límits, dels quals no havien d'haver sortit mai.

✱

Bugallal, Romanones, Cierva, Duc de Maura, Ventosa... Cacics il·lustres de la decadència borbònica, què us heu fet?

Us heu entaforat potser en alguna caverna sinistra temerosos de la llum del sol?

Teatre Català Romea

Companyia VILA-DAVÍ

Avui, divendres, i demà, dissabte, tarda i nit,

Els criminals

7 accions simultànies en 7 escenaris

Més de 50 intèrprets

ORIGINAL PRESENTACIÓ

Tardes populars a dues ptes. butaca

Diumenge, tarda i nit, programa IGLESIES-RUSIÑOL:

La nostra parla

i

Dol d' "alivio"

Recomanem el tractament als pobles oprimits: un dràstic per tal d'expulsar els mals humors monàrquics o dictatorials; unes injeccions per a tonificar el cos de República i Llibertat; i, finalment, uns aires de "Marsellesa".

La curació és completa.

✱

A Torrealba d'Aragó hi ha hagut un miracle.

Una Mare de Déu s'ha passejat tota sola per l'església, ha plorat amb llàgrimes de bo de bo, i, finalment, ha dit:

"Maleïts! Heu profanat el meu fill!"

No us sembla que la Mare de Déu de Torrealba és gairebé tan poc cristiana com el cardenal Segura?

Un lector.—Procurarem complaure-us.

D. C.—L'hem tramès al nostre confrare per veure si els agrada.

A. M.—El vostre dibuix és molt dolent. Per això no pot publicar-se.

Q. G.—Li cal llegir molt i estudiar. Potser així farà quelcom publicable.

J. M.—Es impossible publicar això, amic.

J. C.—Llegiu el què diem a D. C.

S. R. X.—Vós teniu facilitat, i podeu fer-ho molt millor, si us hi fixeu.

J. J. C.—Per massa original l'hem hagut de suprimir.

F. S. M.—Ha passat ja l'oportunitat.

Vall d'Or.—No ens acaba de fer el pes.

E. I.—Li diem el mateix.

J. M. M.—Potser més endavant anirà. No us ho assegurem, però.

Impremta "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8, Barcelona

ESPECTACLES

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors:

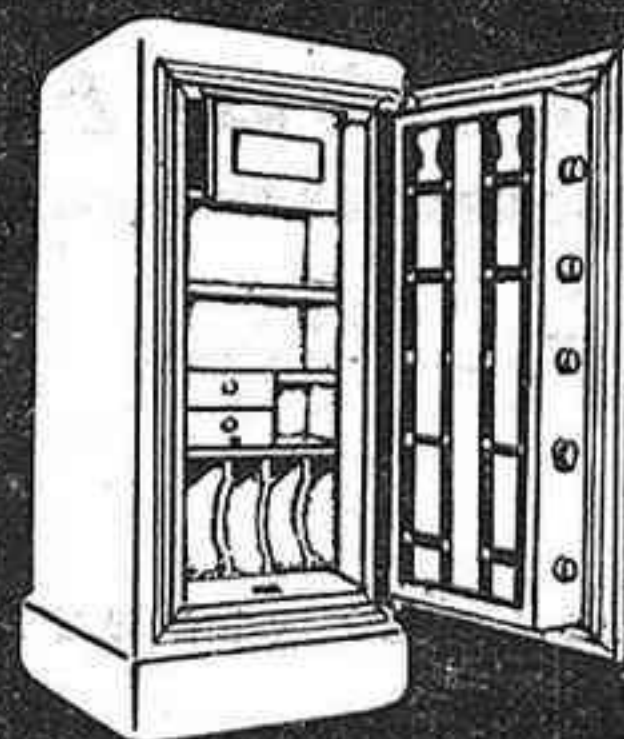
JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA

Primera actriu: MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda, a les 5: FUNCIO POPULAR.

Nit, a les 10: L'èxit de públic

DEL MATEIX FANG

ARQUES "SOLER"

INCOMBUSTIBLES E IMPERFORABLES AMB EL SOPLET

ALDANA 3 i 5. BARCELONA TELEFÓN 31853

VIES URINARIES Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catzets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avari...), *escames*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 18, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentollament, tractament i guariment de les dites malalties.

Si voleu menjar bé
aneu al restaurant

GRILL-ROOM

ESCUDELLERS, 8

Lloc predilecte
dels gurmets

*Els millors discos
són els de*

La Voz de su Amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Demaneu-los per tot arreu

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

Un llibre de gran èxit

Jaume Passarell i A. S. Escó

Vida, Obra i Anècdotes d'En **Santiago Rusiñol**

Un volum en 8.^u il·lustrat
Preu: 4 pessetes

Una obra de gran interès

Joaquim M.ª Bartrina

Del cap i del cor

(Idees i pensaments
d'un gran escèptic)

Un volum en 8.^u de 200 pàgines
Preu: 5 pessetes

NOVEDAD

E. M. Remarque

DESPUES

Traducción directa del Alemán
por W. ROCES

Un volumen en 8.º de 300 páginas
6 pesetas

Acaba de sortir

F. Pujol i Algueró

Del nostre excursionisme

Preu: 2 pessetes

L'obra del dia

Jaume Passarell

Cent ninfes i una mica de literatura

Preu: 10 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

L'ex-rei a l'exili

—Elegant de mena com sóc, sempre em quedarà el recurs de fer de maniquí, si algun dia em quedo arruïnat.